

cuba si

driemaandelijks tijdschrift van de vrienden van cuba vzw
périodique trimestriel des amis de cuba asbl

Belgie - Belgique
P.B.
1730 Asse
2/3748

Coratina D. Hernández, Lianne & Jesús Carrete

» Actualidad p4

» Villa Clara p12

» Elly p18

» fietsen stad Gent voor Cuba

» la ville de Gand offre des vélos à Cuba

Sofie Bracke, Schepen voor werk en innovatie,
overhandigt de sleutels
Sofie Bracke, Echevine du Travail et de
l'Innovation, remet les clefs

14 fietsen
14 vélos

Geert laat niet los
Geert ne lâche pas le chèque

Nie Pleuje trofee

CEO v/h Havenbedrijf Gent Daan Schalek, Gentse
Burgemeester Daniel Terment en Ambassadrice van
Cuba Mirtha Hormilla

Nieuwe T-shirts voor de Brigade Carlos Habré
Le nouveaux T-shirt de la Brigade C Habré

Sta me toe u allen mijn beste wensen over te maken voor 2012

Het wordt een boeiend jaar met heel veel activiteiten en daarnaast ook een aantal interessante bezoekers. Het nieuwe jaar zetten we ook in met een nieuwe ambassadrice, met name Mirtha Hormilla Castro. We wensen haar heel veel succes in haar diplomatieke functie en hopen dat we samen mooie projecten mogen realiseren.

Jammer genoeg hebben we net voor de jaarwissel ook afscheid moeten nemen van één van onze trouwe leden en vaste waarde in de raad van bestuur : Elly Van Goethem. Het droeve nieuws heeft ons allen diep geraakt en laat een leemte achter die sprekend is.

In Cuba zelf is men volop bezig met het omzetten in wetgeving van de veranderingen die uit de volksbevraging en het nationaal congres naar voren kwamen. Dagelijks zijn er wijzigingen. Op de hoogte blijven van de actuele realiteit is momenteel dan ook geen sinecure. Reizigers die nu uit Cuba terugkomen hebben vaak zeer boeiende en heel verschillende verhalen bij. Die veelzijdigheid van de hedendaagse maatschappelijke veranderingen maken het huidige Cuba misschien net weer een tikkeltje boeiender. Veel van de door te voeren wijzigingen mogen bovendien lokaal worden uitgewerkt zodat elke regio, elke stad, elke provincie de zaken zo goed mogelijk op de eigen behoeften en problemen kan afstellen. Het implementeren van een nieuwe wet kan dus heel anders gebeuren in een grote stad dan in een landelijk dorp. Dit is een gegeven dat ook voor de Cubanen heel nieuw is en een vernieuwde flexibiliteit vergt van de bevolking om deze recente fase in hun revolutie tot een goed einde te brengen. Fidel kan alvast een volgend hoofdstuk schrijven aan zijn biografie. De revolutie gaat verder!

Alexandra Dirckx

PS : om onze werking zo vlot mogelijk te laten verlopen, heeft de vereniging jammer genoeg geld nodig. Daarom sta ik mezelf toe om te vragen aan zij die in de feestvreugde hun bijdrage uit het oog zijn verloren deze toch nog even te storten zodat u dit fantastisch blad ook in 2012 blijft ontvangen. Knipoog en bedankt !

Permettez-moi tout d'abord de vous présenter mes meilleurs vœux pour 2012

L'année nouvelle s'annonce passionnante avec énormément d'activités et le passage en Belgique de quelques visiteurs très intéressants. Nous entamons aussi 2012 avec la nomination d'une nouvelle ambassadrice, Madame Mirtha Hormilla Castro, à qui nous souhaitons beaucoup de succès dans sa fonction diplomatique. Nous espérons pouvoir réaliser ensemble de beaux projets.

Fin novembre, nous avons malheureusement dû déplorer le décès d'une de nos membres les plus fidèles, une valeur sûre du conseil d'administration : Elly Van Goethem. Nous avons tous été très touchés par cette triste nouvelle et son absence laissera un grand vide au sein de l'association.

A Cuba, on est actuellement en train de légiférer pour mettre en oeuvre le plan de réforme amendé par des millions de Cubains et validé par le congrès national. Chaque jour voit arriver de nouveaux changements. Se tenir au courant de la situation actuelle n'est donc pas une sinécure. Les voyageurs qui rentrent de Cuba ramènent souvent des récits passionnants mais également des avis divergents. La complexité du modèle économique actuel rend la réalité cubaine d'autant plus passionnante. Beaucoup de réformes peuvent être appliquées localement de manière à ce que chaque région, chaque ville, chaque province puisse les adapter à ses propres besoins et problèmes. Toute nouvelle loi viendra s'implémenter différemment selon qu'il s'agit d'une grande ville ou d'un village rural. Les Cubains devront s'adapter aux réalités nouvelles et faire preuve d'une plus grande flexibilité pour mener à bien cette phase récente de leur révolution. Fidel pourra bientôt rajouter un nouveau chapitre à sa biographie. La Révolution est toujours en marche !

(Trad. M. Dits)

PS : Pour permettre à notre association de fonctionner, nous avons malheureusement besoin d'argent. Je me permets donc de demander à ceux qui, dans l'ambiance joyeuse des fêtes, ont oublié de payer leur cotisation, d'en effectuer le versement sans tarder, afin qu'en 2012 vous puissiez continuer à recevoir cette formidable revue. Clin d'œil et merci !

Inhoud – Sommaire

4 Actua
5 Nieuwe Cubaanse ambassadrice - nouvelle ambassadrice cubaine
6 Foire du tourisme
7 Vaccin tegen longkanker
8 Nouvelles culturelles
9 Eén dag Pinar
10 Histoire
11 Bertha, la pregonera

12 Villa Clara
15 Wielrennen
16 Nieuwe boer
17 Nieuws uit Gent
18 Elly - Le Soleil, nouveau pétrole de Cuba
19 Policlínico Grimau
20 Instruments pour Cuba
21 Libros
22 Aankondigingen - Annonces

Auto's en huizen kopen

De krantenkoppen over Cuba zullen meermaals de wenkbrauwen hebben doen fronsen.

'Cubanen mogen huizen kopen' en 'Cubanen mogen auto's kopen'. Century 21 wreef zich alvast in de handen, of toch niet? Hoe zit de vork dan echt aan de steel?

De krantenkoppen verwijzen naar voortvloeisels uit de volksbevraging waarover we het reeds uitgebreid gehad hebben in de vorige nummers. De Cubanen benoemden de problematieken omtrent huisvesting en transport zelf als zijnde ernstig. Deze werden bijgevolg omgezet in richtlijnen die door het 5de congres werden goedgekeurd en ook aangepast. De laatste stap in dit proces was het omzetten van deze richtlijnen in wetgeving. Dit is in een notendop hoe het ganse proces verlopen is. De krantenkoppen die de wereld werden ingestuurd zijn een reactie op de goedkeuring van de nieuwe wetten aangaande het kopen en verkopen van huizen en wagens.

Iedereen die Cuba kent weet dat huisvesting en transport al decennialang twee bronnen van ergernis zijn voor de Cubanen enerzijds en anderzijds een uitdaging betekenden voor elke nieuwe beleidsgroep. Veel families wonen onder één dak en in sommige steden kost de restauratie en het onderhoud van de bestaande woningen te veel waardoor ze op de lange baan wordt geschoven. De vraag van de Cubanen verbaast dan ook niemand. Hetzelfde verhaal geldt voor wat transport betreft. Er is weinig brandstof waardoor er (te) weinig transport is. Met de vindingrijkheid van de Cubanen werd hieraan steeds een mouw gepast maar dit ging vaak ten koste van de veiligheid (denk maar aan overvolle vrachtwagens).

Op wettelijk vlak werden de laatste aanpassingen aan de wetgeving omtrent huisvesting gedaan in 1988. Tijd voor vernieuwing dus. Maar wat verandert er nu concreet voor de Cubanen zelf? Laat ons eerst eens kijken naar hoe de situatie eruit zag vóór de nieuwe wetgeving in voege trad. 84% van de huizenmarkt was in privé-handen, dit wil zeggen dat de huizen eigendom waren van de Cubanen zelf. Wanneer ze hun huis wilden verkopen, werd het moeilijk. Ze mochten hun huizen enkel aan de overheid verkopen en niet aan andere burgers. Wilden ze dit niet doen, dan konden ze hun huis ook officieel wegschenken (donatie) of hun huis ruilen met een andere Cubaan die ook wilde verhuizen. Dit laatste systeem noemde men 'permuta'. Noch op donatie noch op permuta werd er een belasting geïnd door de overheid. Een 'permuta' was dan uiteraard ook verbonden aan bepaalde regels die erop toekeken dat er geen misbruiken gebeurden. Deze controle was echter duidelijk niet streng genoeg en er werd niet zelden geld onder tafel toegestoken bij een permuta om de ruil rond te krijgen. Deze praktijken zijn niemand vreemd.

De nieuwe wet die in voege trad op 10 november 2011 heeft een aantal zaken versoepeld maar wil ook de fraude aan banden leggen. Om dit laatste te realiseren worden alle eigenaars gevraagd om hun eigendom te registreren in een nationaal register: 'Registro de la Propiedad'.

Op dit ogenblik is er maar 6% van alle woningen ingeschreven op die lijst. Dit moet in de toekomst veranderen. Wie immers in de toekomst een woning wil verkopen, zal een officieel document van registratie moeten kunnen voorleggen. Het is dus inderdaad zo dat kopen en verkopen van huizen vanaf nu kan, en dit zonder de overheid als tussenpersoon.

Concreet mogen vanaf 10/11/2011 alle Cubanen en alle buitenlanders die permanent in Cuba verblijven 2 huizen kopen: één als hoofdverblijfplaats en één als buitenverblijf. (Hierop zijn er uitzonderingen voor bepaalde beroepen). Wie wil kopen of verkopen moet in Cuba verblijven en de verkoper moet eigenaar zijn van het te verkopen pand. Bij de verkoop wordt er een belasting geïnd die als 'impuesto regulador' omschreven wordt of laten we zeggen een regulerende (of nivellerende) belasting. Deze moet puur winstbejag uitsluiten.

Mensen die in het oude systeem een procedure in gang hadden gezet om een huis te ruilen of van de hand te doen via de overheid zullen naar het nieuwe systeem overgeheveld worden. Cubanen die Cuba willen verlaten, kunnen hun eigendom overdragen aan een familielid tot in de vierde graad of aan een partner waarmee hij of zij minstens 5 jaar samenwoonde. Qua leeftijd is er geen beperking – iedereen die meerderjarig is mag kopen of verkopen. Het is ook zo dat men bij de verkoop van een huis een moeder, met één of meerdere kinderen ten laste, of een bejaarde die op het moment van de verkoop al meer dan drie jaar in het huis woont en bovendien geen andere verblijfplaats heeft, niet uit het huis kan zetten.

Ook de automarkt wordt geflexibiliseerd. Waar voordien auto's enkel verkocht mochten worden wanneer ze dateerden van vóór 1959, mogen nu ook de nieuwere modellen van de hand gedaan worden. Het verbod op het verkopen van oldtimers voor uitvoer blijft echter wel van kracht. Deze worden immers gezien als een deel van het nationaal patrimonium.

En dit is niet alles. Dagelijks worden er nieuwe wetten gestemd die de richtlijnen omzetten in de praktijk. Cuba is aan het hervormen !!

Alexandra Dirckx

Nieuwe Cubaanse Ambassadrice Nouvelle Ambassadrice cubaine

Mirtha was al een jaar waarnemend missiehoofd maar ze was ook in België als raadgeefster voor Europa tijdens het ambassadeurschap van Rodrigo Malmierca die nu Minister voor Buitenlandse Handel is. Eind 2011 heeft ze haar geloofsbrieven aan Koning Albert overhandigd.

L'Ambassadrice de Cuba présente ses lettres de créance au Royaume de Belgique

Mirtha María Hormilla Castro, lors d'une audience solennelle au Palais Royal de Laeken, a présenté les lettres de créance signées par le Président du Conseil d'Etat et des Ministres de la République de Cuba, le compañero Raúl Castro Ruz, qui l'accréditent comme Ambassadrice Extraordinaire et Plénipotentiaire de la République de Cuba auprès du Royaume de Belgique, à sa Majesté Albert II, Roi des Belges, accomplissant ainsi les formalités en vigueur dans ce pays pour l'accréditation officielle, au plus haut niveau, des Chefs de Missions diplomatiques.

La suite de l'Ambassadrice était composée des conseillers Jorge Hadad Capote et José Oriol Marrero Martínez, qui ont assisté à la magnifique cérémonie organisée de manière exceptionnelle pour les Chefs d'Etat et leurs représentants, dans les jardins du Salon des Arts du Palais.

La cérémonie a également permis à l'Ambassadrice d'avoir un dialogue privé avec le Monarque, auquel elle a exprimé ses meilleurs vœux de santé, de bonheur personnel, de succès et de prospérité pour la nation belge, pour lesquels le Chef de l'Etat a remercié et exprimé la réciprocité. Ils ont également dialogué au sujet de l'état des relations entre Cuba et la Belgique.

La veille, l'Ambassadrice cubaine avait accompli son accréditation officielle auprès du Président du Conseil Européen, le belge Herman Van Rompuy, auquel elle a présenté les lettres de créance qui l'accréditent comme Ambassadrice Extraordinaire et Plénipotentiaire de la République de Cuba et Chef de Mission auprès de l'Union Européenne.

De Ambassadrice van Cuba overhandigt haar geloofsbrieven aan de Voorzitter van de Europese Commissie

Mirtha Hormilla Castro, Ambassadrice van Cuba, heeft haar geloofsbrieven, die haar erkennen voor de uitoefening van haar functies als Hoofd van de Cubaanse zending, bij de Europese Unie overhandigd aan de Voorzitter van de Europese Commissie, de Portugees José Manuel Durao Barroso.

De Ambassadrice gaf aan Durao Barroso actuele informatie over haar land en herbevestigde de wil van de Cubaanse regering om verder te gaan in de normalisatie van de relaties tussen de EU en Cuba. Beide partijen waren positief over het verloop van de samenwerking tussen Cuba en de Europese Commissie.

L'Ambassadrice de Cuba présente ses lettres de créance au Président de la Commission Européenne

Mirtha Hormilla Castro, Ambassadrice de Cuba, a présenté à Bruxelles, au Président de la Commission Européenne, le Portugais José Manuel Durao Barroso, les lettres de créance qui l'accréditent pour l'exercice de ses fonctions comme Chef de la Mission de Cuba auprès de l'Union Européenne.

L'Ambassadrice Madame Hormilla a transmis à Durao Barroso des informations actuelles sur son pays et a réitéré la volonté du Gouvernement cubain de poursuivre la normalisation des relations entre l'UE et Cuba. Les deux parties ont valorisé positivement l'état de la coopération entre Cuba et la Commission Européenne. Pour la délégation cubaine l'Ambassadrice était accompagné par les Conseillers José Oriol Marrero Martínez et Arturo Guzmán.

Cubaanse ambassadrice stelde zich in november 2011 voor aan de ambassadeurs van de Groep van Afrikaanse staten, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (de ACS-Groep)

In het kader van de 845ste vergadering van het ACS-Comité van Ambassadeurs, in Brussel, stelde de secretaris-generaal van de organisatie, Dr. Ibrahim Chambas, zijn collega Mirtha Hormilla Castro voor. Zij is de nieuwe Cubaanse ambassadrice voor het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en de Europese Unie.

In zijn presentatie voor de ambassadeurs van de genoemde organisatie, verwees de secretaris-generaal naar de ervaring en de professionele carrière van Mirtha sinds haar indiensttreding bij de dienst Buitenlandse Zaken, bovendien betuigde hij haar de steun van het Secretariaat en wenste haar geluk met haar nieuwe taken.

Dr. Chambas sprak over Cuba met gemeend respect, dankbaarheid en bewondering voor de solidariteit en de voorbeeldfunctie van het land. Cuba is een voorbeeld in het kader van samenwerking met de lidstaten, in het bijzonder in de hulpverlening aan het volk van de desbetreffende landen. Hij wees bovendien op de overeenkomst om het werk van de ACS te bevorderen.

In haar dankbetuiging voor de gastvrije verwelkoming van het ACS-Comité van Ambassadeurs, verklaarde ambassadrice Mvr. Hormilla aan het Comité dat de vertegenwoordiging van haar regering en volk voor haar een grote eer en verantwoordelijkheid betekent. Het is voor haar een uitdaging en een verplichting om het werk dat Cuba binnen deze groep verricht verder te zetten. Ze beklemtoonde haar dankbaarheid aan de ACS-lidstaten voor hun steun in de strijd van Cuba op internationaal vlak, in het bijzonder bij het stemmen tegen de economische, commerciële en financiële blokkade die gedurende meer dan een halve eeuw door de Verenigde Staten aan Cuba werd opgelegd.

In haar toespraak gaf de ambassadrice de aanwezigen een overzicht van het zesde partijcongres van de Cubaanse Communistische Partij dat in april 2011 plaatsvond. Ze legde uit dat dit congres voornamelijk gewijd was aan economische thema's, alsook aan de daarvoor genomen akkoorden en het verdere verloop voor de invoering van de goedgekeurde richtlijnen voor de herziening van het socialistisch economisch model van het land.

De ambassadeur van Uganda en de huidige voorzitter van het Comité van Ambassadeurs, de heer Katenta Apuli, verwelkomde de ambassadrice en verwees naar de grote sympathie van zijn volk voor de samenwerking van Cuba met zijn land op allerlei vlak.

De ambassadeur van Mali en lid van het ACS-Comité van Ambassadeurs, de heer Ibrahim Bocar Ba, verwelkomde de ambassadrice in naam van zijn collega's, betuigde zijn steun en wenste haar succes bij de uitoefening van haar nieuwe verantwoordelijkheden.

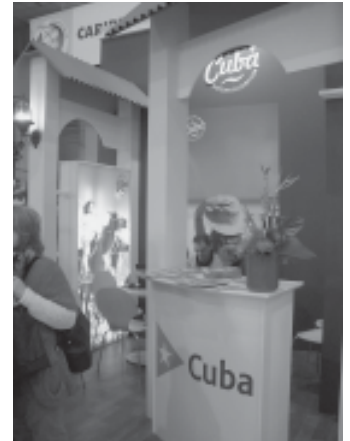
P. Evrard en Nele Mensaert

Présence remarquée de Cuba à la Foire annuelle du tourisme en Belgique

Bruxelles

La présence de Cuba s'est une fois de plus fait remarquer lors de la Foire du Tourisme "Salon des Vacances" qui s'est déroulée du 2 au 6 février dans la capitale belge. Il s'agit du principal évènement du tourisme dans ce pays.

Au siège du centre d'expositions "Expo Brussels", le stand cubain, d'une conception harmonisée aux images de la campagne promotionnelle "Auténtica Cuba", a été l'un des plus visités. Ceci confirme l'intérêt du marché belge pour la destination Cuba, dont le nombre de touristes vers l'île s'est accru de 10% en 2011 par rapport aux chiffres de 2010.

Les visiteurs étaient intéressés de découvrir les centres d'intérêt touristique du pays et beaucoup de ceux qui cherchaient des informations avaient déjà confirmé leur voyage à Cuba auprès des tour opérateurs ou des agences de voyage à différentes époques de l'année 2012.

Fidel Enrique Rordriguez, directeur du Bureau de Tourisme de Cuba pour le Benelux, a communiqué que la tendance actuelle du marché belge dépasse la jouissance de la plage et du soleil, avec un intérêt marqué pour des programmes comprenant des événements et des endroits liés à notre histoire, notre culture, nos traditions, notre musique, notre architecture et des échanges avec le peuple cubain.

La présence cubaine a également facilitée des rencontres fructueuses avec les principaux tour opérateurs, les agences de voyage et les médias spécialisés dans le tourisme. Le Grupo Iberostar Hotels and Resorts, représenté à la foire par Yoanki Nieves, responsable du Marketing et de la Communication de Iberostar-Cuba, sera un des grands bénéficiaires pour l'accueil de touristes belges, comme l'année passée, vu l'accueil favorable de leur offre d'hôtels à La Havane, à Varadero et à Trinidad.

EmbaCuba Bélgica

La musique, l'ambiance cubaine, les images colorées, les vidéos promotionnelles, le matériel d'information en français et en néerlandais se sont unis dans l'attrait permanent de Cuba pour cette édition du "Salon des Vacances".

Maakt Cuba spectaculair vaccin tegen longkanker ? Of toch/nog niet ?

Het is geen geheim dat de strijd tegen kanker hoog op de agenda van de biotechnologische instituten in Cuba staat. Regelmatig horen we berichten over nieuwe vondsten. Zo ook over het nieuwe vaccin tegen longkanker. Hieronder enkele bedenkingen.

Gaat het hier over een vaccin ? In de strikte zin van het woord niet. Een vaccin is een behandeling (pilletje, inspuiting) die er voor zorgt dat het eigen afweersysteem in werking komt tegen lichaamsvreemde stoffen, en dit om een ziekte waar men mee in aanraking komt te voorkomen.

Het vaccin tegen baarmoederhalskanker voldoet aan de definitie omdat het gegeven wordt op het moment dat er van de infectie die eventueel de tumor zal veroorzaken geen sprake is.

Het vaccin tegen longkanker voldoet niet aan deze definitie, omdat de beoogde patiënten wel longkanker ontwikkeld hebben. Wat dit vaccin wel doet is het stimuleren van het eigen afweersysteem, maar dus niet preventief en wordt aldus een therapeutisch vaccin genoemd.

Maar dit is slechts semantiek. Het belangrijkste uiteraard is of het middel werkt of niet. Niet kleincellige longkanker wordt in meer dan 90% van de gevallen veroorzaakt door tabaksgebruik. Niet starten of stoppen met roken is dus de beste preventie. Luchtvervuiling speelt een al maar belangrijker rol.

Als volledige heilkundige verwijdering niet mogelijk is, zijn de vooruitzichten voor patiënten met longkanker heel slecht. De mediane overleving als men een tweede of derdelijns chemotherapie geeft bedraagt slechts een 8-tal maanden.

Het Cubaanse vaccin heet CimaVax-EGF en heeft de bedoeling om antilichamen op te wekken. Over het werkingsmechanisme gaan we hier niet uitweiden.

Er zijn 6 klinische studies uitgevoerd. Deze tonen dat het product veilig is. Een zoektocht naar volwaardige publicaties leverde 1 resultaat op (volwaardig wil zeggen dat het artikel is nagelezen en beoordeeld door experts). In deze publicatie werden resultaten van 80 patiënten gerapporteerd, de helft met een lage dosis, de helft met een hoge dosis behandeld. De studie toonde dat de mediane overleving in patiënten behandeld met de hoge dosis 13.57 maanden bedroeg en dat na 2 jaar nog 34.2% in leven was. Bij de zogenaamde responders (31% van het totaal) bedroeg de mediane overleving 29.9 maanden. Zaak is dus om de responders (zij die goed reageren op de behandeling) te kunnen voorspellen.

Er zijn vooralsnog geen resultaten in vergelijking met het niet gebruiken van het middel of tegen andere mogelijke middelen. Deze studies zijn nodig om het middel op de Europese markt toe te laten. Immers, anders weten we niet of er echt winst is tegen andere behandelingen. We zijn dus nog zeker 3 jaar van erkenning door Europa, maar ondertussen zullen er misschien wel klinische studies bvb in het Verenigd Koninkrijk opstarten.

Besluit : de resultaten zijn veelbelovend, maar zolang er geen vergelijkende studies gepubliceerd zijn moeten we voorzichtig kritisch afwachten.

Rodriguez et al. *Journal of Immune Based Therapies and Vaccines* 2011, 9:7
<http://www.jitbwtapics.com/content/9/1/7>

 JOURNAL OF IMMUNE BASED THERAPIES AND VACCINES

ORIGINAL RESEARCH Open Access

Safety, immunogenicity and preliminary efficacy of multiple-site vaccination with an Epidermal Growth Factor (EGF) based cancer vaccine in advanced non small cell lung cancer (NSCLC) patients

Pedro C Rodriguez^{1*}, Elo Neringo², Beatriz Garcia¹, Kraliya Popa¹, Carmen Vada¹, Patricia Luezes¹, Gisela Gonzalez¹, Agustin Lage¹, Unnique Montero² and Tania Crombet¹

NOUVELLES CULTURELLES

Sara González

Sara González, une des voix les plus populaires de la Nueva Trova cubaine est décédée le 1er février 2012 à 62 ans.

De nombreux admirateurs et amis sont venus lui rendre un dernier hommage à l'Institut de la Musique.

Née le 13 juillet 1949 elle appartient au mouvement de la "Nueva Trova" où en 1975 elle est invitée à participer à un projet de mise en musique des poèmes de José Martí par les fondateurs du mouvement, Pablo Milanés et Silvio Rodriguez.

Elle fait des études musicales au Conservatoire "Amadeo Roldan". C'est pendant ses études qu'elle fait la connaissance de Silvio Rodriguez et Pablo Milanés et que naît une amitié.

En 1972 elle rejoint le Groupe d'Expérimentation Sonore de l'Institut Cubain d'Art et Industrie Cinématographique, un mouvement d'avant garde et de recherche musicale important où travaillent des musiciens de la taille de Leo Brouwer.

Depuis 1984 elle organise des ateliers afin d'aider les jeunes talents qui manquent de préparation professionnelle.

Elle a partagé la scène avec des artistes reconnus comme Juan Manuel Serrat, Chico Buarque, Mercedes Sosa, Soledad Bravo, Daniel Viglietti, Pete Seeger etc ... elle a chanté dans de nombreux pays, France, Etats-Unis, Espagne, Portugal, Brésil, Mexique, Corée, Australie.

En 2002 elle gagne le prix Cubadisco et obtient l'Ordre Félix Varela et le prix de l'Association Hermanos Saiz (Association des jeunes compositeurs de Cuba).

Jusqu'au dernier moment elle organise la rencontre mensuelle "la peña de la gorda" au Centre Culturel Pablo de la Torriente Brau de La Havane. C'est en décembre dernier qu'elle y reçoit ses invités pour la dernière fois.

Lorsque lors d'une interview on lui demande d'où vient son sens de l'humanisme elle répond : "Je ne fais que ce que mes parents m'ont appris et ce que j'ai appris dans ce pays où être égoïste est aussi laid qu'avoir mauvais caractère".

A la question : Comment imagine-tu l'avenir, elle répond : "Lequel, celui du monde, celui de Cuba, de la révolution, celui de ma voisine Olivia qui a 10 ans ? Et bien meilleur, un futur meilleur, celui que nous construisons depuis des années, parfois bien, parfois mal, mais toujours avec sincérité. Certains amis proches me traitent de naïve, je crois être optimiste et la vie m'a montré que je suis courageuse. Je le dis sans prétention car c'est avec ces armes que j'avance vers le futur en faisant ce que je peux pour le futur de ma voisine Olivia, celui des enfants, celui de la minute qui suit, celui de Cuba et pourquoi pas, celui du monde, toujours celui de la révolution".

Une de ses chansons les plus populaires est "Giron La victoria" qui célèbre la victoire de la révolution contre la tentative d'invasion à Playa Giron en avril 1961.

En bonne féministe elle a toujours combattu le machisme et n'a jamais cessé de défendre le respect de la diversité.

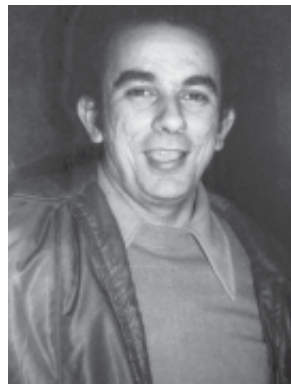
Prix de l'Association des Musiciens de l'Union des Ecrivains et Artistes de Cuba 2012

En janvier 2012, Miguel Barnett (écrivain et président de l'UNEAC) a remis le prix pour l'oeuvre d'une vie entière à deux des très grands musiciens cubains de notre époque.

Frank Fernandez : pianiste, professeur, producteur de disques, directeur artistique, concertiste de très haut niveau.

Pancho Amat : virtuose du 'tres', instrument typiquement cubain a appartenu au mouvement de la Nueva Trova cubaine lorsqu'il était directeur du groupe Manguaré avec lequel il a voyagé plusieurs fois en Belgique et en Hollande.

Il a ensuite accompagné le groupe "Adalberto y su son" et a aujourd'hui son propre groupe "El cabildo del son" qui nous a fait l'honneur d'un concert à Bruxelles en 2007. Pancho a une renommée internationale et connaît toutes les nuances de son instrument.

Les anciens de l'association n'ont pas oublié les moments mémorables passés en sa compagnie dans les années '70 lors des visites du groupe Manguaré en Belgique, avec lui et son groupe nous avons sillonné les routes de Belgique et même celles de Hollande. Des nuits entières de discussions passionnées, de musique, dont on sortait directement pour se rendre au travail.

Aujourd'hui Pancho a une renommée internationale et est considéré comme le roi du tres.

Nouvelles brèves

le 27 janvier 2012 est décédé l'écrivain **Humberto Arenal**, prix National de littérature en 2007. Il avait été avec Tomas Gutierrez Alea directeur du film "Histoire de la révolution", directeur artistique de programmes de télévision et professeur d'art dramatique. Il s'est éteint à l'âge de 86 ans à La Havane.

Leonardo Padura, écrivain né en 1955, a reçu le prix Roger Caillois de littérature latino-américaine.

La remise de prix à eu lieu le 7 décembre 2011 à la Maison d'Amérique latine de Paris. Padura a écrit de nombreux romans essentiellement des romans à caractère policiers et a été édité dans plusieurs pays et plusieurs langues.

Anne Delstanche

Eén dag Pinar

In volle voorbereiding van "Carlos Habré III" ga ik tijdens mijn verblijf in Cuba eens naar Pinar om het vorige project te bezoeken en het volgende voor te bereiden.

Na enkele telefoons plannen we de eerste afspraak vrijdagmiddag.

Sergio Abreu en z'n kameraad komen in de late namiddag afgezakt naar het hotel Pinar del Río. Na een hartelijke begroeting bespreken we het programma voor zaterdag 19 november 2011, afspraak 8.15 u in de lobby. Iets voor negen komen ze ons ophalen. Eerste stop is een meeting met de provinciale directeur der ziekenhuizen.

Na een half uurtje overleg gaan we naar de magazijnen waar al het ziekenhuismateriaal van onze laatste twee containers (Oostduinkerke) is gestockeerd. Tweede halte is hospitaal "oud", niemand kent de naam maar weet het zijn, samen met Sergio en Moraima. Daar worden de bedden en materiaal nu gebruikt, er is ook een magazijn waar alles terug wordt gemonteerd en bedden hersteld. Helaas door het transport geraken dingen beschadigd. Twee man is daar fulltime mee bezig. De laatste afspraak is het vorige samenwerkingsproject, iedereen (ook de nieuwe patienten) is verhuisd naar de gerenoveerde zalen, nu zijn ze begonnen met het rooveren van de laatste vleugel zodat het volledige gebouw terug kan gebruikt worden. Na het afscheid dropt Sergio ons in het centrum om iets te gaan eten,

want deze middag staat er nog iets op het programma, ben benieuwd.

Rond 14.15 u komt Jesús Carrete Rodríguez (bepaamd schilder) ons ophalen samen met een vriend om een project bij te wonen voor personen met het down-syndroom. Zijn vrouw Coratina D. Hernández Crespo is 22 jaar geleden bevallen van een pracht van een dochter. Helaas met een mentale handicap, de natuur maakt soms rare kronkels. Tijdens het opgroeien stelden ze vast dat die kinderen prachtige tekeningen konden maken. Dankzij zijn eigen schildertalenten legde Jesús zich erop toe om hen te helpen. Hij verbeterde en verfijnde de techniek. 10 jaar geleden startte hij met dit project toen hun dochter Lianne Carrete Hernández twaalf werd, omdat de kinderen op de leeftijd van 18 jaar geen opvang meer hebben en thuis moeten blijven. Samen met de moeders en andere vrijwilligers organiseren ze dans- en zanglessen en uitstappen naar zee en musea. Nu zijn ze met 24 personen waarvan 5 met een zware mentale handicap. Deze groep blijft groeien en daarom willen ze leraars inschakelen. De schilderijen worden niet alleen in Cuba tentoongesteld, in meer dan 48 landen is er al een expositie gehouden, zelfs in de U.S.A.

Nu ze ouder worden gaan ze hen leren om meer zelfstandig te leven, daarvoor is de eerste stap brood leren kneden en bakken.

JESÚS MENÉNDEZ LARRONDO

Nous sommes le 27 août 1947. Jesús Menéndez, dirigeant syndical et député, prend la parole lors d'un meeting à Manatí. Son discours à peine entamé on entend des coups de feu. Des éléments mujalistas (un syndicat de jaunes progouvernemental) tentent de faire peur à Jesús et de faire échouer le meeting. Flegmatique, il sort un révolver et riposte aux tirs, puis continue, imperturbable, son exposé. A la fin du meeting la Guardia Rural lui propose une protection en tant que député. Menéndez refuse : "Excusez-moi, mais je n'en ai pas besoin. J'ai une armée de travailleurs qui me protège". Pourtant, cinq mois plus tard, le 22 janvier 1948, il est assassiné à Manzanillo, abattu par un sicaire du régime.

Jesús Menéndez est né le 14 décembre 1911 à Encrucijada, province de Las Villas (à l'époque). Il grandit bercé par les récits patriotiques de son grand père et de son père, Carlos Menéndez, qui s'enrôle adolescent dans l'armée d'Antonio Maceo et y obtiendra le grade de capitaine dans les guerres d'indépendance. Après le décès de sa mère, à 11 ans, il doit abandonner l'école pour aider sa famille à survivre. Il travaille comme coupeur de canne à sucre, puis comme purgeur de sucre à la centrale Constanca, dans la récolte du tabac dans la "période morte" (entre deux récoltes de canne), comme cireur de chaussures, vendeur de poules et de légumes.

En 1931 il rejoint le Parti Communiste et se consacre à la lutte syndicale. Dirigeant du Syndicat du Sucre dans son entreprise il assume simultanément des responsabilités dans le secteur du tabac et dans la Fédération Ouvrière locale. Ses activités révolutionnaires le conduiront plus d'une fois en prison.

En 1933 il participe à l'organisation de la Marche de la Faim et représente les ouvriers du sucre de Las Villas au IV Congrès de l'Unité Syndicale, organisé par la Confédération Nationale Ouvrière de Cuba (CNOO).

En 1938 il est élu Secrétaire Général de la Fédération Provinciale des Travailleurs de Santa Clara. A peine un an plus tard a lieu le Premier Congrès National du Sucre et il devient vice secrétaire de la Fédération Nationale des Travailleurs du Sucre (FNTA). Ses nouvelles fonctions étendent son rayon d'action et il est élu Secrétaire Général de la FNTA en 1941. A partir de 1940 il est également élu député pour le Parti Socialiste Populaire (le Parti Communiste de l'époque), premier suppléant en 1944 et réélu en 1946

Le différentiel sucrier

Jesús Menéndez entrera définitivement dans l'histoire des luttes syndicales avec le combat autour du "différentiel" sucrier, considéré comme une des conquêtes les plus marquantes avant la révolution de 1959.

Cette bataille, que Jesús mène, secondé par Jacinto Torras, commence en 1945, quand le président Ramón Grau San

Martin gèle les prix du sucre pour deux ans à un prix inférieur à celui du marché mondial.

Sous les pressions syndicales Menéndez parvient à participer aux négociations sur les prix à Washington et décroche une clause de garantie. Elle

stipule que le prix du sucre exporté augmente dans les mêmes proportions que les prix des produits de première nécessité importés des Etats-Unis. Ce "différentiel" permettra des augmentations salariales, la création d'une caisse de pensions et en 1946 l'économie nationale a pu bénéficier de 37 millions de dollar, dont 29 furent redistribués aux travailleurs sucriers.

Sous les pressions des Etats-Unis Grau renonce à la clause de garantie en août 1947, alors même que les Etats-Unis diminuent le quota sucrier de Cuba. Dès décembre 1947 Jesús va entamer la lutte pour défendre cette conquête durement obtenue.

Dès lors il est condamné à mort : noir, communiste et osant affronter le grand voisin du nord, le dirigeant de plus de 400.000 travailleurs du sucre devait être éliminé. Le 22 janvier 1948, Joaquín Casillas Lumpuy, capitaine de l'armée, l'aborde et lui intime l'ordre de l'accompagner à la caserne. Jesús refuse : "Il semble que vous ne vous rendez pas compte que je suis député et que l'on ne peut m'arrêter". Il est 20h30, le criminel sort son révolver et tire en criant : "Menéndez, je t'ai dit que tu viendrais, vivant ou mort". Jesús s'écroule, touché de plusieurs balles dans le dos.

Cet assassinat est énergiquement condamné par Eduardo Chibas et parmi les présents à l'enterrement on retrouve plusieurs jeunes qui formeront plus tard la "Génération du Centenaire", parmi eux, Fidel Castro et Juan Almeida.

Celui qui entrera dans l'histoire comme le "Général de la canne à sucre" était aussi un visionnaire, il avait déclaré à Sergio P. Alpizar, un journaliste, en regardant les cheminées des centrales sucrières : "Un jour, tout cela appartiendra au peuple".

Freddy Tack

Sources :

Historia del Movimiento Obrero Cubano.
Tomo II - 1935 - 1958.
La Habana, Editora Política, 1985.

Hugh Thomas
Cuba. The Pursuit of Freedom.
New York, Harper & Row, 1971.

De nombreux articles parus dans Granma, Juventud Rebelde, Trabajadores, Tribuna, La Demajagua, Bohemia, à l'occasion du centenaire de la naissance de Jesús Menéndez.

Het leven van een zingende straatverkoopster

Mensen zoals Bertha La Pregonera vergroten de eigenheid van Santiago de Cuba. Zij geeft immers het karakter en de essentie van de stad weer.

Bertha, een zwarte, mollige en grappige vrouw, kon vroeger alleen maar via haar dromen en verbeelding uit de armoede vluchten. Ze bewonderde van kindsbeen af ook de manier waarop straatverkopers, die met hun talloze koopwaren Plaza Dolores bevolkten, hun spullen al zingend aanprezen.

"Ik denk dat ik sinds mijn geboorte al gefascineerd ben door straatverkopers. Van mijn tante, bij wie ik tot mijn 13 jaar woonde, mocht ik altijd steenkool halen. Ik nam dan de kolenbak, liet ze achter bij Juan de kolenverkoper in de Callejón de Gata, en ging ondertussen naar Plaza Dolores om te kijken hoe de straatverkopers hun waren al zingend aanprezen".

Nu is haar droom werkelijkheid geworden. Vanaf Plaza de Marte, haar vaste plek, loopt ze als een koningin door de straten Enramadas, Aguilera en Parque Céspedes. Zo verovert ze het hart van de stad met op haar hoofd een grote mand vol spullen, ook flessen gevuld met brouwsels die ze klinkende namen geeft zoals "Parapigalonea", gemaakt van wortels, bolsters en plantenbladeren en dat - zo zegt ze - "alles reinigt", en met de mooie, bijna pikante, verzen die ze zingt.

Ze lacht luid en hartelijk, en verdedigt met energie, humor en anekdotes de traditie en de waarden van de stad.

"Ik ben al meer dan 20 jaar straatverkoopster. De gedachte dat iemand mij zou onderhouden, heeft mij nooit befallen. Van werken gaat immers niemand dood. Ik heb bijna 50 jaar met kleine kinderen gewerkt, en ik heb alle naburige bergen beklommen. Ik heb koffie geoogst, suikerriet gekapt, in de bouw gewerkt, bomen in de omgeving van de stad geplaat, koffie gezaaid in Campo Rico, Tercer Frente. Ik haalde koffiebonen in Naranjo Agrio en ging ze vervolgens verkopen op straat".

Sindsdien legt Bertha, die eigenlijk Bertha Lidia Hechavarría Heredia heet maar in Santiago beter bekend is als Bertha La Pregonera, alle dagen de afstand tussen de wijk "El Caney" en het centrum van de stad af, terwijl ze haar waren met liedjes aanprijst.

"Vandaag de dag is straatverkoop een traditie omdat de mensen hun waren niet meer al zingend aanprijzen. Het gaat erover dat je nadruk legt op de dingen. Als ik dat niet had gedaan, was ik vandaag geen zingende straatverkoopster geweest".

- Zijn er nu nog veel verkopers die hun waren met liedjes aanprijzen...

- Neen, de verkopers zingen niet meer, ze zeggen de dingen gewoon. Velen herhalen bovendien hetzelfde. Het zingen heeft zijn betekenis. De pregonero moet zijn waren al zingend aanprijzen en met zijn verzen vertellen waarom je

de producten moet kopen. De straatverkoop is er voor mensen die slecht te been zijn en daarom aan huis of op de hoek kopen".

Altijd uitgedost met grote, veelkleurige sjaaltjes met franjes, armbanden en klinkende halskettingen, en een tulband onder de mand, geeft Bertha een arsenaal aan levenslessen die de ziel van de stad schoonmaken en haar terug in de tijd katapulteren.

"Ik ben iemand die niet van leugens houdt - de waarheid primeert boven alles. Je kunt mensen niet bedriegen, want dan zal je als een onbetrouwbaar iemand bekend staan. Integriteit was een belangrijk deel van mijn opvoeding, en ik hou daarom niet van mensen die zich anders voordoen dan ze zijn. Je weet niet op wie je kunt terugvallen als andere mensen gewoon door heel de wereld graag gezien willen worden en enkel en alleen daarom goede dingen doen".

Ik heb al veel meegemaakt en ik heb al veel moeten vechten. Na de zege van de Cubaanse Revolutie zocht ik in Havana werk en deed ik de huishoudelijke taken. Tijdens de alfabetiseringscampagne paste ik thuis op zes meisjes... en deed ik andere dingen die ik nooit zou vertellen, omdat ik niet graag te koop loop met wat toen gedaan moest worden".

Bertha leerde van haar grootvader Basilio Heredia - een guerrilla-strijder -; van haar grootmoeder - die Frans en "Patuá" sprak-, en van haar moeder, geneesmiddelen maken van planten. "Mijn moeder liet me altijd de planten uittrekken en zei me hoeveel bladeren ik moest gebruiken, hoeveel bolsters... Door haar te observeren en altijd bij haar te zijn, leerde ik goede geneesmiddelen maken".

- Als beloning voor haar volharding in het verdedigen van de Cubaanse cultuur, overhandigde de Casa del Caribe haar de Internationale Prijs "la Mpaka". Is dit de herkenning die Bertha verwachtte van haar land ?

- "Wie goed doet, goed ontmoet. Ik zeg altijd : als de natuur vindt dat ik iets verdien, zal ik iets verdienen. Deze prijs is voor mij iets heiligs en oprechts. Diegenen die erin geloofden hadden het bij het rechte eind. Wie alles met een goede intentie doet, zal geen tegenspoed kennen. Het belangrijkste is een zuiver hart en een gezond verstand".

Vervolgens neemt ze haar mand op, schenkt ons haar mooiste glimlach en vertrekt. Op weg naar een stad die, zoals haar eigen leven, meer van haar is elke keer ze zingend door de straten trekt.

**S. Vanhogaerden
en N. Mensaert**

Dwars door Cuba deel 6 : Villa Clara

Youri Blicck

De Cubaanse provincie Villa Clara combineert geschiedenis en natuur en lokt op die manier mensen met heel uiteenlopende interesses. Het mausoleum van revolutionair en charismatisch figuur Che Guevara blijft voor velen een topper en een iets diepere verkenning van het subtropische Escambray-gebergte laat één van de mooiste streken van het land zien.

Tot 1975 telde Cuba slechts 6 provincies. Eentje daarvan was Las Villas, in Centraal-Cuba. Bij de administratieve hervormingen in 1975 werd deze grote provincie opgesplitst in verschillende nieuwe provincies. Het huidige Villa Clara is er daar 1 van, met als hoofdstad Santa Clara.

De stad Santa Clara heeft vooral bekendheid als de stad van Che Guevara, te danken aan het feit dat de man er de definitieve slag uitvocht tegen de troepen van toenmalig dictator Batista en dat we er vandaag de dag zijn standbeeld en mausoleum terugvinden. Een bezoekje aan Santa Clara is dan ook vooral belangrijk voor wie een bredere kijk wil krijgen op de figuur van Che Guevara en de laatste dagen van de Cubaanse revolutionaire strijd tegen het regime van Batista.

De kennismaking met Santa Clara begint dan ook meestal op het plein van de Revolutie, bij het mausoleum van Che Guevara. De Argentijnse arts Ernesto Guevara ontmoette in 1955 de in Mexico in ballingschap vertoevende Fidel Castro en besloot om zich bij de revolutionaire groep rond Castro aan te sluiten en op Cuba mee te vechten voor een nieuw regime, voor betere levensomstandigheden voor het gros van de Cubaanse bevolking. In 1956 voer hij samen met Fidel Castro, diens broer Raul Castro en nog een 80-tal andere revolutionairen, met het roestige bootje Granma naar de kusten van Cuba om er de revolutie te starten. Na twee jaar guerrilla-strijd in het Sierra Maestra-gebergte in Oost-Cuba boekten de jonge revolutionairen meer en meer succes en Che Guevara werd aan het hoofd van een kolonne naar het centrum van het land gestuurd (toen de provincie Las Villas) om er te voorkomen dat Batista vanuit Havana versterkingen naar het oosten van het land zou kunnen sturen. De opdracht

was dan ook om de troepen van Batista in en rond de stad Santa Clara tegen te houden.

In een heroïsche mars stapte Guevara in 1958 samen met zijn manschappen van oostelijk Cuba helemaal tot in het Escambray-gebergte alwaar hij contact zocht met andere revolutionaire groepen die op dat moment in Centraal-Cuba actief waren. Vanuit het Escambray-gebergte bereidde hij vervolgens minutieus de slag voor die achteraf de definitieve overwinningsslag tegen het Batista-regime zou blijken te zijn. Het groeiende succes van de guerrilla had Batista ertoe genoopt extra manschappen en wapens naar het oosten te sturen, per gepantserde trein. De plannen van de trein (met het precieze aantal manschappen en wapens aan boord) alsook de bedoelingen van Batista waren via spionnen in handen van Che Guevara terechtgekomen en al snel werden plannen gesmeed om kost wat kost te voorkomen dat trein, soldaten noch wapens Oost-Cuba konden bereiken. De trein moest tegengehouden worden in Santa Clara.

Met behulp van een kleine bulldozer werden de rails van de spoorlijn net buiten het stadscentrum naar omhoog geduwd, zodanig dat de trein op die plaats zou ontsporen. Samen met een kleine groep van zijn manschappen lag Che er in hinderlaag. Alles gebeurde zoals gepland en de manschappen van Batista bleven zich na de ontsporing verschansen in hun gepantserde wagons. Molotov-cocktails zorgden er echter voor dat de temperatuur binnen in de wagons ondraaglijk werd en al snel gaven de Batista-troepen zich over. Heel wat onder hen sloten zich spontaan aan bij de revolutionairen en hielpen verder mee met de inname van de stad. Op het horen van het nieuws van de inbeslagname van de trein en de wapens door de rebellen hield Batista het voor bekeken en ontvluchtte hij het land (met de inhoud van de staatskas onder de arm). Na de inname van Santa Clara trok Guevara met zijn mannen richting Havana om de vrijgekomen machtsposities in te nemen. Fidel Castro verkondigde intussen de overwinning van de Cubaanse Revolutie in Santiago de Cuba en sloot zich een week later aan bij Che en de zijnen in Havana. We schrijven januari 1959. De naam Che Guevara blijft voor de inwoners van Santa Clara voor eeuwig met hun stad verbonden.

Che Guevara

Het mag dan ook niet verwonderen dat precies op deze plaats een standbeeld werd opgetrokken voor de Argentijnse revolutionair. Twintig ton brons in gevechtstenuue en marcherend voor een goed doel 'Rebel with a cause'. Het beeld staat boven op een muur waarop de mars van Che en zijn manschappen van oostelijk Cuba naar Centraal-Cuba staat afgebeeld. Ook zijn afscheidsbrief die hij later aan Fidel Castro zou schrijven (wanneer hij al zijn functies zou opgeven en naar andere oorden trekken om hetzelfde te bevechten als wat ze in Cuba hadden gedaan) staat er integraal op afgebeeld. De brief eindigt met de intussen legendarisch geworden woorden "Hasta la victoria siempre!", "Tot aan de overwinning, altijd!".

Onder het standbeeld en de monumentale muur vinden we het mausoleum van Che Guevara terug, geflankeerd door een klein maar boeiend museum waar aan de hand van teksten, veel foto's en een aantal parafernalia het boeiende leven van Che geschetst wordt. De

stoffelijke resten van Che werden in 1997 samen met die van 17 van zijn medestrijders uit Bolivia overgebracht en ondergebracht in een sereen en artistiek bouwwerk bestaande uit allerhande materialen die enkel en alleen uit Cuba afkomstig zijn.

Op het plein van de revolutie bouwde men tot slot heel wat symboliek in : het mausoleum werd opgetrokken in 1987, 20 jaar na de dood van Che, de stoffelijke resten werden in 1997 overgebracht, 30 jaar na zijn dood, aan beide zijden van het plein staan 14 koningspalmen, samen 28 stuks, beide getallen een uitdrukking van de geboortedatum van Che, 14 juni 1928. Tussen de beide rijen palmen staat een grote stervormige constructie - de ster van de baret van Che - waaruit de eeuwige vlam te voorschijn komt en flakkert in de wind.

Iets verder in de stad kan het monument bekeken worden van El Tren Blindado, de gepantserde trein. Het vehikel dat een rol speelde in de hierboven omschreven definitieve slag tegen de troepen van dictator Batista werd bewaard en ingericht als een "in situ" museum. Vijf wagons van de toen overmeesterde gepantserde trein staan nog steeds bij het stuk spoorlijn waar de gevechten plaatsvonden. In hun interieur wordt aan de hand van foto's, enkele wapens en gebruiksvoorwerpen de slag van Santa Clara geschetst. Ook de bulldozer waarmee de sporen werden gesaboteerd staat netjes op een voetstuk geplaatst.

El Tren Blindado

Fijnproevers en bewonderaars van Che kunnen in Santa Clara zelfs nog een tweede standbeeld van de man gaan bekijken. Het bevindt zich voor de gebouwen waar Che tijdens de Santa Clara slag zijn hoofdkwartier had geïnstalleerd en is een knap stukje beeldhouwwerk. Opnieuw gaat het om een bronzen beeld, veel kleiner dit keer, maar heel expressief, én met, verspreid over het hele lichaam, verschillende kleine miniatuur-figuurtjes die allemaal episodes uit het leven van Che uitdrukken.

Wie naast de Cubaanse geschiedenis ook nog een stukje couleur locale en cultuur wil leren kennen kan dit uiteraard ook in Santa Clara. Het centrale plein, Parque Vidal, genoemd naar kolonol Leoncio Vidal y Caro die op deze plaats gedood werd tijdens de tweede onafhankelijkheidsoorlog, vormt ook in deze provinciehoofdplaats een ontmoetingsplaats bij uitstek en een levendig schouwspel voor wie plaats vat op één van de talrijke zitbanken.

Rondom het plein staan heel wat noemenswaardige gebouwen, op de eerste plaats het grote Caridad theater daterend uit het einde van de 19de eeuw (1885). Net zoals in Matanzas en in Cienfuegos liet ook hier de elite een grootse cultuurhal bouwen waar grote namen konden optreden. En ook hier, net zoals in Cienfuegos, ging een groot deel van de opbrengsten naar de minder begoede bevolking. Aan dezelfde kant van het plein vinden we ook het museum van decoratieve kunst, een 18de-eeuws gebouw waar een collectie koloniale meubelen werd ondergebracht en zeker een bezoekje waard is.

Verder wandelend over het plein zien we het statige gebouw waar vandaag de dag het provinciaal bestuur zijn stek heeft gevonden en aan de overkant van het plein het al even statige en sierlijke gemeentehuis.

Parque Vidal

Teatro Caridad

Eén gebouw springt er wat uit en dat is de blokkige toren van het hotel Santa Clara Libre. Ook dit gebouw speelde trouwens een rol in de befaamde slag van Santa Clara. Mannen van Batista hadden zich immers – wanneer het hen te heet werd onder de voeten – verschanst in het hotel en pas na hevige vuurgevechten met de rebellen verlieten zij het gebouw. Hier en daar kunnen nog kogelinslagen gezien worden, met opzet zo gelaten ter herinnering aan deze historische gebeurtenissen.

In het midden van het plein staat een kiosk en vlakbij vinden we een standbeeld van Marta Abreu, één van de belangrijkste mecenassen van de stad Santa Clara.

Wanneer we de hoofdstad Santa Clara verlaten in de richting van de noordkust komen we al snel bij het stadje Remedios. Remedios is één van die kleine Cubaanse verrassingen die her en der over het land te vinden zijn. Een koloniaal stadje met de sfeer en de architectuur die ook onder meer in het veel bekendere Trinidad terug te vinden zijn, maar met veel minder faam en dus ook veel minder bezoekers. Toch kan het plaatsje trots zijn op zijn koloniale straatjes met pastelkleurige huizen en pittoreske pannen daken, op de kerk Parroquia de San Juan Bautista de Remedios met zijn verguld altaar en niet te vergeten op zijn traditie van de Parrandas.

De Parrandas zijn feesten die gekend zijn over heel Cuba en hier en daar zelfs buiten Cuba. Noem het het carnaval van Remedios, vergelijk het een beetje met een kruising tussen een Braziliaans carnavalsfeest en de Las Fallas-feesten in het Spaanse Valencia. Het feest vindt elk jaar plaats op 24 december en is voor Remedios zo belangrijk dat er zelfs een museum aan is gewijd, het Parrandas-museum, voor wie er alles over wil weten. Verschillende wijken van het stadje concurreren

met elkaar voor het bouwen van de mooiste praalwagen en heel veel mensen zijn hier dan ook het hele jaar of een groot stuk van het jaar mee bezig. Weken en maanden wordt aan het kleinnood gewerkt en op de bewuste feestavond wordt beslist wie de mooiste praalwagen heeft gemaakt. Het feest gaat gepaard met comparsas (dansende stoeten), drank, kermissen, eten en heel veel vuurwerk en lawaai. Vuurwerk wordt trouwens door Jan en alleman afgestoken, constructies worden ineengeknutseld van waarop men vuurwerk kan afschieten, en van overal in het stadje schiet men tegelijk vuurpijlen af. Feeëriek, oorverdovend en toch wel een tikje gevaarlijk. Dans en muziek weerklinken de hele nacht.

Villa Clara biedt ook een portie natuur aan de bezoeker. Een deel van het Centraal-Cubaanse Escambray-gebergte ligt immers op het grondgebied van Villa Clara en biedt de mogelijkheid om er te gaan wandelen of paardrijden in de meest subtropische gebieden.

Midden in het gebergte ligt ook het Hanabanilla-stuwmeer. Een smal maar behoorlijk langgerekt meer dat ontstond door de bouw van een kleine stuwdam op de Rio Negro.

Van bij het Hanabanilla-hotel vertrekken bootjes voor een tocht over het meer, en van op verschillende plaatsen aan de oevers van het meer vertrekken wandelpaden in de omringende bergen. Dit is nog steeds een vrij ongerept gebied waar faciliteiten naar de bezoeker toe weinig ontwikkeld zijn. Het levert meteen het voordeel op een mooi stukje authentiek Cuba te kunnen zien, op een authentiek Cubaanse manier (met het nodige geduld dus).

Hoe staat het met het wielrennen in Cuba ?

Naar aanleiding van het wereldkampioenschap veldrijden was José Manuel Peláez in België. José Manuel is voorzitter van de Cubaanse en van de Panamerikaanse Wielerbond en ook lid van het directiecomité van de UCI, de wereldwielerbond. Met de medewerking van de Cubaanse ambassade konden we een interview met deze wielerbobo bemachtigen.

V : België is een land waar de wielersport erg populair is. In Cuba zie je veel mensen fietsen, maar je ziet niet veel wielertoeristen zoals dat bvb in België op zondagmorgen het geval is. Hoe staat het met de wielersport in Cuba ? Zijn er vele wielertoeristen ? Topsporters ?

A : Het is een plezier voor ons om hier op het WK cyclocross te zijn en meer in het bijzonder om deel te nemen aan de vergadering van het directiecomité van de UCI. In België, een land waar het fietsen ingebakken zit in de cultuur en zich ver ontwikkeld heeft. Cuba heeft zeer goede relaties met de Belgische wielersportfederatie. We hebben zelfs bezoek gekregen van Eddy Merckx, ter gelegenheid van de Ronde van Cuba. Hij begeleidde de donatie van duizend fietsen voor Cubaanse artsen die werkzaam zijn in moeilijk bereikbare gebieden in de regio Guantánamo. Ook schonk Eddy Merckx 10 fietsen van zijn eigen fietsmerk aan de Cubaanse federatie, een ervan was voor de winnaar van de Ronde van Cuba van dat jaar.

Wielrennen is zich in Cuba geleidelijk aan het ontwikkelen. Vooral het baanwielrennen en dat sinds de bouw van de wielersportbaan van Havana. Vandaag hebben we een aantal wereldkampioenen op de piste zoals Lisandra Guerra, Yohanka Gonzalez (winnares zilveren medaille op de Olympische Spelen) en Yumarys Gonzalez. Op dit moment wordt wielrennen beoefend in alle 15 provincies. Er zijn sport-initiatie scholen waar leerlingen beginnen te trainen op 13-14 jaar. Hoewel het wielrennen een erg dure sport is en onze economische situatie precair. Maar we kregen veel fietsen langs donaties bedoeld om de sport in Cuba te ontwikkelen.

Zie ook de donaties uit België.

Vandaag zijn we hier voor het WK maar we zijn ervan overtuigd dat we snel terug zullen komen in België omdat we zeer goede relaties hebben met de Belgische federatie en in het bijzonder met Eddy Merckx.

V : Op dit moment is het Cubaanse team aan de slag in de ronde van Argentinië, waar ook professionele teams aanwezig zijn. Hebben de Cubaanse atleten een vergelijkbaar niveau ? Hebben ze het niveau van de elite in de wielersport op continentaal en mondiaal vlak?

A : De ronde van San Luis heeft momenteel een hoog niveau, gezien het feit dat professionele teams en professionele atleten, waaronder Alberto Contador deelnemen. Onze atleten rijden niet op professioneel niveau, maar het wedstrijdreglement laat toe dat niet professionele atleten deelnemen aan deze ronde. We hebben geprobeerd om gelijke tred te houden tijdens deze wedstrijd. Het is heel moeilijk, maar we zijn goed bezig. Tot nu toe heeft er slechts een atleet de strijd moeten staken : Arnold Alcolea, door een ongeval in de vijfde etappe, maar de anderen blijven in de strijd. Voor ons is het zeer belangrijk en een plezier om in Argentinië te kunnen concurreren met zulke gerenommeerde en ervaren Europese atleten.

V : Als we het hebben over de Europese atleten. In Europa vinden de belangrijkste wielervedstrijden plaats, zeker op de weg. Zullen we het Cubaanse team zien in een van de zogenaamde klassieke wielervedstrijden ?

A : Ja, we verwachten dit jaar deel te nemen aan een aantal races in Europa met ons eerste team. Ook met de vrouwenploeg verwachten we dit jaar aan een aantal races in Italië deel te nemen. Het moet gezegd dat ons damsteam van veel hoger niveau is dan het mannen-team.

V : De laatste 10 jaar hebben we gezien dat de nieuwste technologische ontwikkelingen zeer snel in de wielersport worden opgenomen. Fietsen worden lichter, steviger en hebben een belangrijke invloed op de prestaties van de atleet (zonder perfecte fiets, geen prestaties). Dit heeft als nadeel dat de prijzen sterk gestegen zijn. In het geval van Cuba, een land met beperkte financiële middelen, hoe overwinnen de Cubaanse teams deze materiële achterstand in de praktijk ?

A : Eigenlijk wordt het materiaal in de wielersport elke dag duurder. En ook niet te vergeten dat de Amerikaanse blokkade het ons moeilijk maakt toegang te krijgen tot al deze nieuwe lichtere materialen. Echter, er zijn veel vrienden van Cuba en de Cubaanse wielersport die ons helpen, en voor onze beste atleten hebben we het materiaal dat ons in staat stelt op gelijke basis de competitie aan te gaan. Maar het materiaal is erg duur en onze economie laat ons niet toe om dergelijke fietsen te bemachtigen voor alle sporters.

V : Er is ook de inventiviteit van de Cubanen die onderdelen recycleert en herstelt.

A : Ja, Cubanen hebben geleerd om voor alles oplossingen te zoeken en te vinden. Maar het belangrijkste is om deel te nemen aan wedstrijden en talent te ontwikkelen.

V : Op dit moment kijken we naar het wereldkampioenschap cyclo-cross. Wordt veldrijden beoefend in Cuba ?

A : Neen, ons klimaat leent zich daar niet toe. Maar mountainbiken wel.

V : Zijn er veel beoefenaars ?

A : Het aantal beoefenaars neemt toe en als federatie steunen we de ontwikkeling van mountainbike natuurlijk.

V : Hartelijk dank dat u ons te woord wilde staan.

A : Dank u voor de aandacht die u hebt voor ons en sta me toe te herhalen dat we erg blij zijn om in België te zijn en we dit Wereldkampioenschap veldrijden kunnen bijwonen alsook de vergadering van het directiecomité van de Internationale Wielerveding, waarvan ik lid ben. Heel hartelijk bedankt.

Mark Lamotte

De Cubaanse judokas

Yurisleidis Lupetey

Cubaanse judokas zetten een uitmuntende prestatie neer in België.

Eind januari begin februari vonden de judo-tornooien plaats

die bepalend zijn voor deelname aan de komende Olympische Spelen in Londen. De dames namen het tegen elkaar op in Aarlen terwijl de mannen hun lot bepaalden in Vise. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen kaapten de Cubanen verschillende medailles weg. De teams werden geleid door Ronaldo Veitia en Justo Noda.

In Aarlen werden de Cubaanse vrouwen 4 keer met goud bekroond, één keer met zilver en één keer met brons. De gouden medailles waren voor Yurisleidis Lupetey, Onix Cortés, Yalennis Castillo en Idalis Ortiz, zilver was voor Dayaris Mestre en brons voor Yanet Bermoy.

Bij de mannen kregen Asley Gonzalez en Oscar Braison goud.

Mooie prestatie van de judokas en een goed begin van het seizoen dat verder zal gezet worden op de Grand Slam van Parijs, de Grand Prix in Dusseldorf en tenslotte tijdens de Wereldbeker in Budapest en Warschau voor de dames en in Obermart en Praag voor de heren.

Alexandra Dirckx

Nieuwe boer in Cuba vertelt over zijn ervaring

GUÍRA DE MELENA en BOYEROS, Cuba

David González López, 34, rechts op de foto, is eigenaar van de hoeve El Valle Escondido ("het verborgen dal") in Boyeros, vlakbij Havana. Hij toont perzikpitten die hij geoogst heeft en gaat gebruiken om nieuwe bomen te planten. Rond hem staan landbouwers die deelnemen aan de Derde internationale conferentie over

landbouw-ecologie en duurzame landbouw in Guíra de Melena. Op deze conferentie kwamen van 20 tot 27 november meer dan 250 mensen uit 26 landen samen, in meerderheid kleine boeren, waaronder een aantal uit de Verenigde Staten. Ze was georganiseerd door de Nationale Vereniging van Kleine Boeren (ANAP) van Cuba, de internationale landbouworganisatie La Via Campesina en de Latijns-Amerikaanse Beweging voor Landbouw-ecologie. De ondervoorzitter van ANAP, Félix González Viego, zei bij de opening van de conferentie dat de kleine boeren het meest productieve onderdeel van de Cubaanse landbouw uitmaken. Door de Cubaanse revolutie van 1959 verkregen meer dan 100.000 kleine boeren het eigendomsrecht op het land dat ze bewerkten.

De deelnemers aan de conferentie, waaronder ook Cubaanse landbouwers, gingen op bezoek bij boerderijen in verschillende provincies. De bezochte boeren gaven uitleg bij de opgedreven inspanningen sinds 2008 om landbouwgrond terug in productie te nemen die braak gelaten was tijdens de economische crisis van de jaren '90 in Cuba. Bedoeling is om de voedselproductie te verhogen en de invoer van voedingswaren te verminderen. In de laatste drie jaar is 1,2 miljoen hectare ongebruikt land uitgedeeld aan landbouwers, waaronder een aantal die voor het eerst beginnen te boeren.

Rol van boerenverbond en van coöperaties

David González bijvoorbeeld is landbouwer geworden nadat hij vroeger militair was bij de Revolutionaire Strijdkrachten (het Cubaanse leger), waar hij een opleiding als lasser gekregen had. Zijn boerderij maakt deel uit van een krediet- en diensten-coöperatie die een aantal boerderijen in de gemeente Boyeros omvat.

De boerenverbond ANAP helpt zo'n 400.000 boeren om coöperaties te vormen. Die coöperaties verschaffen leningen, technische hulp en toegang tot schaarse landbouwmachines. Ze helpen ook bij het verkopen van de oogst aan instellingen en op plaatselijke markten.

González leeft met zijn gezin in een klein huis dat hij zelf gebouwd heeft. Zijn grond was een verlaten stuk land vol afval en overwoekerd door marabú, een struikachtig onkruid. Met vallen en opstaan kwam hij tot de bevinding dat hij zowel perziken als groenten kon verbouwen. Twee jaar lang verkocht hij enkel aan de gemeenschap ter plaatse. Nu produceert hij voldoende om de coöperatie toe te laten een deel van zijn opbrengst te verkopen aan ziekenhuizen en scholen in de bredere omgeving.

Erik Wils

Fietsen voor de Brigade

Twee feiten brachten ons op het idee om bij onze derde Brigade alle verplaatsingen in Pinar del Río met de fiets te doen : de benzine in Cuba is schaars en duur en de afstand tussen hotel en te renoveren hospitaal bedraagt slechts drie kilometer.

Onze aanvraag, via Schepen Sofie Bracke, bij de dienst Mobiliteit van Gent leverde 14 prachtfietsen op. Samen met de 14 fietsen die de regio Aalst ons bezorgde beschikt elke deelnemer over een degelijke fiets.

De officiële overhandiging van de sleutels leverde nog wat extra publiciteit voor ons project op.

Het wordt een mooie verschijning : een groep van twintig vrijwilligers die elke dag fier door de straten van Pinar del Río zal fietsen, werkend aan de solidariteit met Cuba.

Marc Wuytack & foto's Regi Rotty

Nie pleuje trofee 2011

Begin januari werden we op de hoogte gebracht dat onze organisatie was genomineerd, samen met drie andere verenigingen, voor de "Nie pleuje trofee 2011" die elk jaar wordt uitgereikt door de pvda Oost-Vlaanderen.

Nie pleuje wil zeggen niet plooiën, niet opgeven of toegeven. Verschillende leden van de pvda hadden ons voorgedragen. Iedereen kon via het internet zijn of haar stem uitbrengen.

Op vrijdag 27 januari tijdens hun nieuwjaarsreceptie in de Buurtloods werd deze uitgereikt. De spanning was dan een klein beetje te snijden toen Sonja de uitslag bekend ging maken, toen riep ze : de Vrienden van Cuba!

Een applaus volgde en ik mocht het podium op om de trofee uit handen van Tom De Meester te ontvangen. In naam van het bestuur en al onze vrijwilligers dankte ik de mensen die ons hadden voorgedragen en diegenen die op ons hadden gestemd, want het is dankzij al die vrijwilligers dat we na 9 jaar kunnen aankondigen dat container 35 gaat vertrekken.

Bij de mooie trofee waren er ook 3 flessen bubbels, waarvan we er ééntje "gekraakt" hebben.

Raymond Verbinnen & foto's Geert steyaert

De Gentse regio houdt Nieuwjaarsreceptie in de Gentse Haven

Op zaterdag 4 februari stelde het Gentse Havenbedrijf zijn stadsjacht Jacob van Artevelde ter beschikking aan de Vrienden van Cuba-regio Gent.

De eigenlijke receptie werd voorafgegaan door een zakelijk overleg tussen de Gentse Burgemeester Daniel Termont, de Ambassadrice van Cuba Mirtha Hormilla en de CEO van het Havenbedrijf Gent Daan Schalck. Na een korte uitleg over de Gentse Haven en zijn werking werd bekeken wat de mogelijkheden zijn om in de toekomst tot een samenwerking te komen. Een gesprek dat zeker nog een vervolg zal kennen.

Met 67 ingeschrevenen mogen we van een geslaagde opkomst spreken. In plaats van de traditionele toespraak werd het gezelschap tijdens de rondvaart vergast op de uitleg van een gids die de haven door en door kent. Op de terugtocht bleef er voldoende tijd over om gezellig bij te praten. Ook maakten we van de gelegenheid gebruik om de T-shirts, speciaal gemaakt voor de deelnemers aan de Brigade Carlos Habré III, voor te stellen.

SOLIDARIDAD ES UNIR PUEBLOS wordt onze leuze, en het achterliggend idee van de T-shirts is om onze zichtbaarheid in de straten van Pinar del Río te vergroten als we ons per fiets, en in groep, verplaatsen van het hotel naar het hospitaal dat we gaan renoveren.

Het was ook een unieke kans om aan de aanwezige leden onze NIE PLEUJE - trofee te tonen. Een erkenning van onze werking en een goede motivatie om zo verder te doen.

Het werd een geslaagd initiatief waardoor het moeilijk zal zijn om volgend jaar beter te doen, maar dan dienen we in 2012 even goed te presteren als in 2011, en vooral NIE PLEUJE.

Marc Wuytack & foto's Geert Steyaert

AFSCHEID VAN EEN GOEDE VRIENDIN

ELLY VAN GOETHEM, * 17/8/1929 - + 23/11/2011

Na een zeer korte maar onmeedogenloze ziekte is onze goede vriendin en strijdmakker Elly Deneckere - Van Goethem overleden te Mol op woensdag 23 november 2011.

Echt afscheid hebben we niet kunnen nemen want Elly lag in een diepe slaap. In het ziekenhuis hebben we haar verteld over de activiteiten die zij nog mee voorbereid had, zoals de 20ste Fiesta Latina van de Vrienden van Cuba Kempen ten voordele van een landbouwproject in samenwerking met FOS België en het ANAP in Cuba. Misschien heeft ze daar nog iets van gehoord.

Elly nam afscheid op haar manier : in alle stilte, zonder franje, zonder op te vallen. Ze wilde niemand tot last zijn.

Vanuit haar verontwaardiging over al het onrecht in de wereld heeft Elly zich jarenlang ingezet in organisaties zoals de Wereldwinkel, het El Salvadorcomité, het Nicaraguacomité, de Vrienden van Cuba, de SVV-VIVA vrouwen en de socialistische partij.

Elly toonde een ononderbroken en doorgedreven inzet in haar strijd tegen uitbuiting en onderdrukking, waar ook ter wereld.

Internationale solidariteit was voor haar de hoogste waarde. Geen grote woorden maar vooral zelf iets doen. Vanuit die ingesteldheid nam ze deel aan tal van door het Molse Nicacomité georganiseerde werkbrigades om de Sandinisten in Nicaragua morele steun te geven.

Wanneer in 1994 in Mol een afdeling werd opgericht van Vrienden van Cuba was Elly daarvan de grote bezielster.

Bij de hoogtepunten zoals "De ontvangst van Aleida Guevara", "De viering van de 100ste geboortedag van José Martí", de "Tentoonstelling Mol herdenkt El Che" en de "Viering van 50 jaar Cubaanse revolutie en 30 jaar Nicaraguaanse revolutie" was zij het steeds die het overgrote deel van het werk achter de schermen op zich nam.

Haar steun en geloof in de idealen van de Cubaanse Revolutie waren onvoorwaardelijk.

Het laatste jaar was ze meer vermoeid, ze voelde dat ze ouder werd. Maar ze bleef even actief, even alert en even strijdvaardig, vechtend voor haar idealen.

Haar energie, haar standpunten, haar engagement, haar socialistische reflexen waren voor ons een voorbeeld dat we graag willen volgen.

Hubert Celen & Miek Caenberghs
Vrienden van Cuba Regio Kempen

Le soleil, nouveau pétrole de Cuba ?

Ce 25 novembre 2011, les ADC de la régionale de Liège ont eu le plaisir de visionner ce merveilleux film réalisé par Anne Delstanche.

A tous ceux qui n'ont pas encore eu la chance de le voir, nous ne pouvons que le recommander "chaudement" (...c'est de rigueur...).

Outre des images positives déjà connues mais dont on ne se lasse jamais, telles celles montrant les rues de Cuba peuplées d'enfants "pétant" de santé, de Cubains champions de la débrouille en matière de bricolage de génie, de bœufs, de chevaux et autres animaux complices tractant par les routes et les champs de sympathiques moyens de locomotion : nous découvrons un monde insoupçonné d'innovations où l'imagination rivalise avec la science.

Le soleil ne se contente pas de baigner le paysage de sa lumière. Il est présent dans toutes les réalisations qui vont permettre à l'île de trouver son autonomie énergétique. En ce domaine Cuba sert déjà de modèle à bien d'autres pays et comme d'habitude exporte sa solidarité en prime de ses technologies.

Le film nous montre aussi des images plus anciennes, lorsque les courageuses brigades de jeunes issus de l'école des "travailleurs sociaux" parcoururent le pays pour distribuer dans tous les foyers ruraux et urbains du matériel peu énergivore (lampes économiques, frigos neufs, etc...) dans le but de remplacer les vieux appareils trop gourmands.

L'aspect éducatif n'est pas oublié : la plus petite école rurale dispose d'ordinateurs.

Les artistes plasticiens débordant d'inspiration se déchaînent sur les vieux frigos en les transformant en œuvres d'art.

Ce n'est pas un mauvais jeu de mots de dire qu'à Cuba: le courant passe bien...

Les éoliennes se couchent sagement en attendant que passe l'ouragan...

Jusqu'aux vagues de l'océan montant à l'assaut du "malecón", qui semblent promettre que le soleil sera le nouveau pétrole de Cuba...

Encore grand merci à Anne de nous avoir apporté ce soleil...

Liliane Stadler

Proyecto Policlínico Grimau

In december 2011 hadden we een ontmoeting met Pedro Miranda, de nieuwe verantwoordelijke van ICAP in Santiago. Alhoewel hij ons dossier reeds had ingekeken waren er nog veel vragen zo ook over de andere activiteiten van de Vrienden van Cuba in België. Tenslotte heeft hij ons al zijn steun toegezegd voor het welslagen van dit project. Als ex-secretaris voor deze wijken is hij zich zeer goed bewust van de problematiek en de hoge nood aan verbeteringen.

Vergadering 3 januari 2012, Santiago de Cuba

Aanwezig : Lic. Roberto Alvarez Arocha - Relaciones exteriores, Dra Maria del Carmen Ocetra Bringas - Vicedirectora General Municipio Santiago, Lic. Tauria Caballero Gonzalez - Jefa de enfermerías, Dra Rosario Beatriz del Prado Fernandez - Vicedirectora Asistencia médica y miembro de la Dirección del Policlínico J. Grimau, Lic. Marinellys Garvajac Cardero - vicedirectora Económica Municipio Santiago, Silvia Vanhoegaerden, Jasper van Berckel Smit y Dr. Miriam Houtzager - Stichting Cubaprojecten.

We geven aan dat het goed is dat we bij elkaar gekomen zijn. In de afgelopen 2 jaar is er in Nederland een stichting opgericht en is er een start gemaakt met het werven van fondsen. In Cuba lijkt het project echter stil te liggen. Hoe komt dit ?

Dhr Alvarez legt uit dat de materialen tbv de consultorios schaars zijn. Hierom geeft het Ministerie voor Volksgezondheid (Minsap) geen toestemming om de bouwmaterialen toe te wijzen aan het project. Dit is in de afgelopen twee jaar niet veranderd.

Het idee wordt geopperd om materialen vanuit België en Nederland te verschepen. Dhr Alvarez geeft aan dat hiervoor zeker toestemming gegeven zal worden door het Minsap.

Miriam geeft aan dat in deze tijden van crisis fondsen niet gemakkelijk te vinden zijn : het doneren van materialen door verschillende bedrijven heeft meer kans van slagen, daarnaast verhoogt het de betrokkenheid van de donateurs. Het is een goed idee, en ze geeft aan dat we dit zullen onderzoeken.

Aandachtspunten zijn het transport. Silvia geeft aan dat er door De Vrienden van Cuba Gent containertransporten zijn naar Havana en dat dit dus een mogelijkheid is. Daarnaast wordt er door de vrienden van Gent een brigade van vaklui meegezonden, die de verbouwing regisseert.

Het binnenlandse transport is een volgende aandachtspunt. Hoe komt de container van Havana naar Santiago. Afsproken wordt dat dhr Alvarez navraag doet bij Icap Santiago, Silvia informeert bij Icap Habana, en Miriam informeert bij CubaCare en HumaCuba, 2 stichtingen die transporten op Moa organiseren, hoe zij dit geregeld hebben.

Tbv toestemming door het Minsap vraagt dhr Alvarez om een intentiebrief, waarin wordt uitgelegd wie wij zijn en wat de plannen zijn. Dhr Alvarez stuurt een email met de benodigde inhoud van de brief.

Daarnaast wordt als voorlopig doel gesteld : het selecteren van 4 tot 5 consultorios die er het slechtst aan toe zijn. Facilitaire zaken Policlínico maakt een lijst met benodigdheden.

NB : bouwmaterialen zoals cement en stenen zijn er voldoende in Cuba, de meer gespecialiseerde materialen zoals hout, sanitair en electra zijn het meest schaars en vooral nodig. Cement kan in Cuba worden gekocht. Er wordt benadrukt dat het afhangt van het initiatief vanuit Cuba, zodra er een email is kunnen we aan de slag. Er werd toegezegd dat deze email er binnen 1 a 2 weken zal zijn.

Afspraken :

- Selectie van 4 a 5 consultorios en inventarisatie van benodigde materialen (facilitaire dienst Grimau)
- email met inhoud intentiebrief en lijst met benodigdheden (dhr Alvarez)
- intentiebrief (Miriam en Pablo)
- onderzoek containertransport (Silvia en Pablo Vrienden van Cuba, Miriam Cubacare en Humacuba)
- onderzoek binnenlands transport (Dhr Alvarez Icap Santiago, Silvia Icap Habana)
- onderzoek brigade (Vrienden van Cuba, Nederlandse liefhebbers)

Na het maken van een groepsfoto hebben we 2 consultorios bekeken (in los Olmos en Marialina).

Als aanloop worden nu reeds gelden ingezameld. De teller staat in februari op 2.500 eur, waarvan 1000 eur van de regio Charleroi.

Voor de eenvoud wordt dit in Nederland gecoördineerd. Storten kan op :

ABN AMRO 592855937 tnv Stichting Cuba Projecten te Egmond aan den Hoef.

IBAN: NL21ABNA0592855937

BIC: ABNANL2A

<http://www.cubaprojecten.nl/>
www.cubaprojecten.nl/Welkom.html

Miriam, Silvia, Pablo

Projet Policlínico Grimau

3 janvier 2012, Santiago de Cuba

Durant les deux dernières années, une fondation a été créée aux Pays-Bas et une récolte de fonds a commencé. A Cuba, par contre, le projet semble à l'arrêt. Comment cela se peut-il ?

Le Ministère de la Santé publique (Minsap) ne donne pas son accord pour l'octroi de matériaux de construction pour le projet. Rien n'a changé en ce domaine depuis deux ans.

Il est suggéré d'envoyer des matériaux depuis la Belgique et les Pays-Bas.

La question prioritaire concerne le transport. Silvia signale que Les Amis de Cuba organise régulièrement des transports de conteneurs vers La Havane et que cela se déroule très bien. D'autre part Les Amis de Cuba de Gand envoie sur place une brigade de travailleurs spécialisés afin de régir les travaux.

Afin d'obtenir l'accord de Minsap, Mr. Alvarez réclame une lettre d'intention dans laquelle nous exposerons qui nous sommes et en quoi consistent les projets.

Provisoirement, nous avons pour but d'établir une sélection des 4 à 5 consultorios qui sont en plus mauvais état. La régie des policonsultorios établira une liste des besoins.

Déjà un grand merci pour les amis de Charleroi qui ont versé 1000 eur.

Ik wandel rond in Havana en zie deze oude man lopen, stap op hem af en vraag verwonderd : wat is dit ?

Hij zegt : ik ben Lorenzo Sánchez Valdés en kom uit Pinar del Río, ben gepensioneerd en heb niets te maken met politiek of religie.

Hij loopt rond met een houten constructie die hem niet toelaat om even te rusten. Niemand heeft hem gevraagd om dit te maken, het is zijn persoonlijke bijdrage voor de vrijlating van de "5". Het is zijn oprecht en stil protest tegen hun onrechtvaardige opsluiting.

In zijn handen heeft hij een brief voor de blinde en dove Obama, in naam van alle Cubanen die de vrijlating van de "5" wensen.

Waar is jouw Nobelprijs ? Waar is jouw vrede ?

Dank U

S. Vanhoegaerden

INSTRUMENTS POUR CUBA 2011 – 2012

“MISSION ACCOMPLIE MAIS PAS TERMINEE !”

Souvenez-vous, en 2009 et 2010 nous avons déjà envoyé 2 conteneurs chargés d'instruments neufs et d'occasion, et au mois d'avril 2011 nous avons livré du matériel de sonorisation professionnel en provenance d'un centre culturel bruxellois.

Nous ne pouvions en rester là, voilà pourquoi le 20 octobre on vous annonçait la relance de l'action Instruments pour Cuba. Afin de répondre au mieux aux besoins des élèves et des écoles de musique sur place, nous avons décidé d'envoyer cette fois des instruments neufs sur base d'une demande préalable de l'Instituto Cubano de la Musica.

Voilà pourquoi, le 6 février 2012 nous avons livré à La Havane à l'attention de l'ICM, un premier xylophone de qualité professionnelle, qui nous a été offert par le Comité Amistad Luxemburgo-Cuba, et qui permettra d'ouvrir un cours à l'Escuela Nacional de Musica. Bien sur, d'autres instruments suivront très bientôt en fonction des besoins.

Nous en profitons pour réitérer nos remerciements :

- ◆ A La Loterie Nationale de Belgique
- ◆ A L'Echevinat de la Solidarité entre les Peuples de la Commune d'Evere (Bruxelles)
- ◆ Aux Amis de Cuba Bruxelles qui ont tenu le stand au marché de Noël d'Ixelles
- ◆ Aux amis donateurs
- ◆ Au chanteur Marka
- ◆ A l'ambassade de Cuba à Bruxelles
- ◆ A Mme Danielle Kies du Comité Amistad Luxemburgo - Cuba
- ◆ A Hervé Foll et à Air France pour le transport et la livraison personnalisée.

Nous vous tiendrons bien sûr informés de toute nouvelle demande et/ou livraison.

Pour toute question contactez-nous à cubamigos.bruselas@gmail.com

Stéphane Sergeant

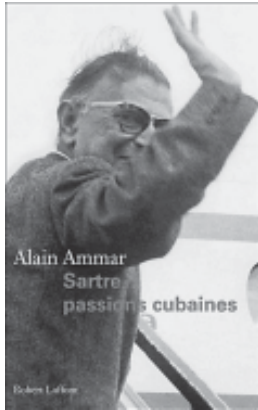
Président Amis de Cuba Bruxelles

Alain Ammar

Sartre, passions cubaines

Paris, Robert Laffont, 2011. 236 pp.

Les prises de position de Sartre au sujet de Cuba ont côtoyé les extrêmes. Début 1960 il est invité à Cuba par Carlos Franqui, avec Simone De Beauvoir. Ce séjour se traduira en une série d'articles publiés dans France Soir, enthousiastes, dithyrambiques (ils seront republiés dans "Les Temps Modernes" en 2008, nr. 649) et connus sous le titre de "Ouragan sur le sucre". Au début des années '70 Sartre tombe dans l'autre extrême et passe à une critique violente, en

reniant son engagement et ses sympathies des débuts de la révolution.

Ces deux époques sont abordées par l'auteur, Alain Ammar, journaliste à TF1. Il y aborde également des facettes moins connues, dont le premier voyage à Cuba de Sartre, en 1949, avec Dolorés Vanetti, dont il était éperdument amoureux.

Ces aspects moins connus offrent un certain intérêt pour les passionnés d'histoire mais le livre déçoit par l'approche choisie par l'auteur. Même s'il aborde en détail la visite de Sartre durant les premiers mois de la révolution (l'époque appelée "la fête cubaine" par les intellectuels de gauche ou autres) et qu'il raconte les rencontres de Sartre avec Heminway, Franqui, Fidel Castro et Ernesto Che Guevara, il parle surtout de Sartre et de ses relations amoureuses tumultueuses avec Dolorés Vanetti et les tensions que cela suscite dans le couple avec Simone De Beauvoir.

Cette option en fait plus un livre anecdotique et "people" (comme on dit aujourd'hui) qu'un débat d'idées autour des opinions de Sartre par rapport à la révolution cubaine. Un ouvrage décevant, tant au sujet de Cuba qu'autour de la personnalité de Jean-Paul Sartre, qui méritait une autre analyse, que l'on partage ou non ses critiques de Cuba.

Luis Alfonso Zayas

Soldado de la Revolución Cubana

De los cañaverales de Oriente a general de las Fuerzas Armadas Revolucionarias

Pathfinder Press, 2011 (www.pathfinderpress.com)

Soldier of the Cuban Revolution

From the Cane Fields of Oriente to General of the Revolutionary Army

Cette biographie d'un révolutionnaire cubain, Alfonso Zayas, est présentée en forme d'interview par Mary-Alice Waters et Martin Koppel, les éditeurs de ce livre, disponible en espagnol et en anglais. Les conversations ont eu lieu à Cuba en juin 2007, mars 2009 et début 2011 (avec la participation de Roger Calero, directeur de la revue "The Militant". Harry Villegas (Pombo), vice-président de l'ACRC (Asociación de Combatientes de la Revolución Cubana), a également participé aux discussions et a souvent stimulé la conversation en incitant Zayas, timide et d'une rare modestie, à raconter sa vie.

Après un bref échange de vues sur l'avant révolution le livre aborde trois parties : la lutte contre Batista, soldat de la révolution et la défense de la souveraineté de l'Angola. Cette présentation résume déjà l'engagement de Zayas dans les luttes révolutionnaires.

Le récit débute par les premières actions clandestines à Puerto Padre, son village d'origine, et son incorporation dans le groupe des "marabuzaleros", les premiers combattants envoyés en renfort dans la Sierra. Par ce témoignage vivant on comprend mieux comment les jeunes de l'époque s'engageaient contre Batista, comment ils admirent Fidel et le Mouvement du 26 juillet et comment ils s'intègrent dans la lutte. Et c'est dans la lutte et par la lutte qu'ils développent leur conscience sociale et politique.

Zayas intègre la colonne du Che qui pénètre jusqu'à Santa Clara et qui donne le coup de grâce à l'armée de Batista. Il raconte alors tout son parcours, de responsable de la prison de La Cabaña, des séjours à Santa Clara et à l'île des Pins (pour y diriger un programme de reboisement et de développement agricole). Il suivra une formation d'officier des forces armées, occupe des postes de responsable militaire et de dirigeant du Parti dans différentes régions du pays, toujours partant pour aller là où les circonstances l'exigeaient.

En 1975 il participe à sa première mission en Angola, où il retournera à trois reprises comme officier supérieur. Finalement il dirigera l'Ejército Juvenil del Trabajo (EJT) et assumera le secrétariat du Parti à Las Tunas.

Une vie d'une richesse et d'une intensité qu'on a difficile à s'imaginer, racontée avec modestie et simplicité. Un témoignage d'un de ces nombreux combattants qui ont consacré leur vie entière à leurs idéaux et à l'élaboration du système socialiste cubain, tant dans le domaine militaire que dans l'action politique quotidienne.

Vous trouverez ce livre en librairie, mais vous pouvez également le commander directement chez notre ami Erik Wils (03/272 16 15), au prix de 18 euro.

Fidel Castro Ruz

Por todos los caminos de la Sierra La Victoria Estratégica

La Havane, Oficina de Publicaciones del Consejo de Estado de la Republica de Cuba, 2010. 856 pp.

En avril 1958 l'armée de Batista lance une offensive spectaculaire contre le groupe de guérilleros de Fidel Castro, offensive qui s'étendra jusqu'à la mi juillet.

Une équipe de chercheurs, dirigée par Pedro

Alvarez Tabío, a rassemblé des témoignages, des récits de combattants, des documents (conservés pour l'histoire par Celia Sanchez), des messages échangés, des ordres de combat ou de mouvement.

Sur base du résultat de ces recherches et de ses souvenirs Fidel retrace ici cet affrontement qui se terminera par une défaite militaire, politique et morale pour les troupes de Batista, obligées de se retirer de la Sierra Maestra et d'abandonner le terrain aux rebelles.

Ces combats seront décisifs pour la victoire des révolutionnaires qui, après la fin de cet épisode, lancent les colonnes d'invasion vers le centre de l'île et vers Santiago, et vers la victoire totale le 1er janvier 1959.

Cet important volume comprend deux parties : le récit des combats au jour le jour (presque heure par heure), précédé d'un état du pays à l'époque, et qui couvre environ 580 pages, et puis pas loin de 250 pages de photos, de cartes, de documents historiques et de documentation sur les armements utilisés.

Même si l'ouvrage est volumineux son intérêt historique est indéniable. Le récit du principal acteur et dirigeant des combats offre plein d'éléments permettant de comprendre l'incroyable : comment une petite troupe de 300 rebelles, mal armés, mal nourris, a pu résister et vaincre une armée de 10.000 hommes, entraînés, bien armés, équipés de chars et soutenus par l'aviation. Au fil des pages on comprend que la connaissance du terrain, la mobilité et surtout la détermination et la motivation de l'armée rebelle ont mené à cette victoire stratégique. On y découvre également les conditions difficiles des combats, parfois en manquant de nourriture, sous la pluie, en marche forcée et avec un souci permanent (quasi une obsession) de ne pas gaspiller les moindres munitions, car chaque balle comptait (et était comptée).

A signaler que ce livre vient d'être publié en français (janvier 2012) aux éditions Michel Lafon, sous le titre "Les chemins de la victoire".

Freddy Tack

Aankondigingen - Annonces

- ◆ **Regio Gent - 1 mei** vanaf 11 uur met een mojito-bar op de Vrijdagmarkt
- ◆ Graag laten we u weten dat de **Algemene Ledenvergadering** dit jaar zal doorgaan in **Charleroi** en dit op **zondag 3 juni 2012**. Er volgt een uitnodiging met alle nodige details. Nous sommes ravis de vous communiquer que l'**Assemblée Générale** aura lieu le **dimanche 3 juin 2012 à Charleroi**. Tous les détails vous seront communiqués dans l'invitation qui sera envoyée.
- ◆ **Mededeling** : alle artikels die enkel in het Frans in de Cuba Sí staan, zijn een aantal weken na het verschijnen van de Cuba Sí beschikbaar op de website in het Nederlands.
Communication : tous les articles publiés uniquement en Néerlandais dans le Cuba Sí, seront à votre disposition en Français sur notre site web et ceci quelques semaines après la parution du Cuba Sí.

De Vrienden van Cuba vzw - Les Amis de Cuba asbl

Avenue Neptune 24 bte 10 - B-1190 Vorst - Forest
Tel : 03/290 49 10 · E-mail : info@cubamigos.be

Lidgeld (jaarlijks) 12 euro-6 euro (2e en volgend lid van het gezin)

Contribution (an) 12 euro-6 euro (2ième et membre suivant de la famille)

Rekening - Compte : De Vrienden van Cuba vzw - Les Amis de Cuba asbl 523-0801177-32

IBAN nr : BE90 5230801

ON - NE : 412063027

De vzw "De vrienden van Cuba" is een vereniging die tot doel heeft de toenadering tussen het Belgische en het Cubaanse volk te bevorderen en aan haar leden en het publiek middelen ter beschikking te stellen om tot een betere kennis te komen van de Cubaanse realiteit. Zij heeft geen enkel partijpolitiek karakter.

Onze eigen artikels mogen geheel of gedeeltelijk overgenomen worden mits bronvermelding. Graag een presentexemplaar.

ISSN 0771 4491

L'asbl "Les Amis de Cuba" est une association qui a pour but d'oeuvrer au rapprochement entre le peuple belge et le peuple cubain et de mettre à disposition de ses adhérents et du public des moyens d'accéder à une meilleure connaissance de la réalité cubaine. Elle n'a aucun caractère de parti politique.

Les articles de nos membres peuvent être repris entièrement ou partiellement, avec mention de l'origine. Prière de nous faire parvenir un exemplaire témoin.

Voorzitter/Président : Alexandra Dirckx - 03/290.49.10
Ondervoorzitter/Vice-président : Mark Lamotte
Schatbewaarder/Trésorier : Mark Lamotte - 02/453.17.42

CONTACT

Brussel - Bruxelles : Stéphane Sergeant - 0485/82.90.98

Aalst : Linda De Neef - 053/77.31.48

Antwerpen : Patricia Rillaers - 03/326.47.45

Leuven : Roger Liekens - 0475/23.26.24

Liège : Marc Weyers - 0476/95.79.02

Charleroi : Luigi Raône - 071/43.65.87

Gent : Marc Wuytack - 0476/65.22.40

Kempen : Hubert Celen - 014/31.34.87

Prijs per nummer/prix par numéro : 1,25 Euro

Leden gratis - membres gratuit

Hoofdredacteur/Rédacteur en chef > Raymond Verbinnen

0484/58.50.77 - E-mail : vvc.regiogent@gmail.com

Redactie/rédaction > Mark Lamotte, Anne Delstanche, Freddy Tack, Alexandra Dirckx, Youri Blicck, Yola Ooms, Liliane Stadler, Monique Dits, Stéphane Sergeant.

Eindredactie/rédaction finale > Sylvie Vanhoegaerden

Lay-out/mise en page > Sylvie Vanhoegaerden en Eva Van Malderen (kleurenpagina's)

Druk/impression > drukkerij A. Beullens - Holsbeek

website : www.cubamigos.be

» Lianne's eigen werk

» Dessins réalisés par Lianne

- » straatbeeld in Santiago
- » promenade à Santiago